

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1985
Σελ. 111-114

Η ΘΕΟΔΙΚΙΑ ΤΗΣ ΔΑΣΚΑΛΑΣ

Αφοῦ ἔδωκεν ἐξετάσεις κ' ἐπῆρεν ἄριστα κι αὐτή, μαζί μὲ τόσας ἄλλας —214, νομίζω, εἶχαν ἐξετασθῆ τὴν χρονιὰν ἐκείνην· ἐξ αὐτῶν 147 ἐβγῆκαν πρωτοβάθμιες, πενηντατρεῖς δευτεροβάθμιες, καὶ καμμία δὲν ἀπερρίφθη— διωρίσθη κι αὐτὴ δασκάλα (ὁ τύπος τῆς λέξεως εἶναι μᾶλλον ἄλβανικὸς ἢ ἑλληνικὸς· τὸν παλαιὸν καιρὸν, εἰς τὴν βόρειον Ἑλλάδα τοῦλάχιστον, ἔλεγαν δασκάλισσα) πρωτοβαθμία εἰς ἓν ἀπὸ τὰ πολλὰ σχολεῖα τῆς πρωτευούσης.

Ἡ γυνή, βλέπετε, κόρη ἢ κούκλα, συμβία ἢ πενθερά, εἶναι πάντοτε «ἀδύνατο μέρος». Εἰς τὸ μέρος τὸ πλέον ἀδύνατον, ἐκεῖ καὶ πλέον ἀδυνατεῖ κανεῖς. Ἀδυνατεῖ κυρίως, ἀδυνατεῖ καὶ ἠθικῶς. Αἱ χάριτες καὶ εὐνοιαί, εἴτε χατίρια τὰς ὀνομάση τις, εἴτε ρουσφέτια, εἴτε ὅπως ἂν τὰς ὀνομάση, ἂν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους ἐπιβάλλωνται, εἰς αὐτὸν τὸν κλάδον κυριαρχοῦσι. Πῶς ν' ἀρνηθῆ τις ἐν δίπλωμα —ἓνα τόσο-δὰ χαρτάκι διπλωμένο— εἰς μίαν τρυφερὰν κόρην, εἴτε πρὸς τιμὴν καὶ ἔπαινον τὸ ζητᾶ αὐτή, εἴτε πρὸς βιοπορισμὸν;

Εἰς ὅλα τ' ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ τμήματα, τὰ τῶν ἀρρένων, τὰ «χατίρια» συμψηφίζονται μὲ τοὺς ἀξιους προβιβασμούς, πολλοὶ ἀνάξιοι προβιβάζονται, ἀλλὰ καὶ κανεῖς πράγματι ἄξιος δὲν ἀδικεῖται. Ἐπειτα ἀκούονται κάποτε πιστολιές, συχνότερα πέφτουν μπαστουνιές εἰς τὴν ράχιν τῶν κ.κ. καθηγητῶν. Ἀδικήθηκε, βλέπετε, τὸ παιδί μας. Πῶς θέλετε ποτὲ γονεῖς νὰ πειστοῦν —φιλότιμοι καὶ φιλόμουσοι γονεῖς Ἕλληνες— ὅτι ὁ υἱὸς των εἶναι ἀνεπίδεκτος μαθήσεως;

Μεγάλῃ σκληρότητι θὰ ἦτο τοῦτο, καὶ δι' αὐτὸ ἡ θέσις τῶν καθηγητῶν εἶναι ἀκανθώδης καὶ λεπτοφυεστάτη.

Ἄλλ' εἰς τὰ κορίτσια μας, ἂν καὶ μπαστουνιές δὲν φαίνεται ν' ἀπειλοῦνται οὔτε χαστουκιές —δὲν ἐνθυμούμεθα ἂν ποτε κανεῖς ἀδελφὸς κούτσαβος* ἐρράβδισε καθηγητὴν πρὸς χάριν τῆς ἀδελφῆς του· μόνον μία καθηγήτρια, θέλομεν νὰ εἴπωμεν φοιτήτρια ἢ ἀπόφοιτος τῆς φιλολογίας, ὠμπρέλιασε, καθὼς ἐνθυμεῖσθε, ἓνα καθηγητὴν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους—, εἰς τὰ κορίτσια μας, λέγω, ὅλοι, καὶ ἐξετασταί, καὶ ἐπόπται, καὶ ἄλλοι ἀρμόδιοι, εἶναι χαριστικώτατοι. Ἄς πάρῃ ἐπὶ τέλους ἓνα δίπλωμα κι αὐτὴ· θὰ πῆτε δὲν

ἔμαθε ἀρκετὰ γράμματα. Ἀλλὰ μήπως ὁ γυναικεῖος ἐγκέφαλος εἶναι κατεσκευασμένος διὰ γράμματα; Ἐργόχειρα κάλλιον νὰ ἡξεύρη. Καὶ ἀφοῦ ὅλα διὰ τὸν τύπον καὶ πρὸς τὸ θεαθῆναι γίνονται εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, ἄς πάη κι αὐτὸ μαζὶ μὲ τ' ἄλλα.

Ἐπειτα γίνεται λόγος καὶ ἀκούονται φωναί, ὕστερον ἀπὸ κάθε ἐξετάσεις πού ἔχουν γίνει, περὶ ἀκυρώσεως καὶ ἐπαναλήψεως. Εἶναι τόσον εὐκόλον πρᾶγμα! Φεῦ, αἱ ἐξετάσεις χρειάζονται κόπους καὶ δαπάνας καὶ φέρουν τόσην ἀγωνίαν καὶ βάσανα! Ἀλλὰ διατί δὲν ἐμπιστεύεσθε αὐτὴν τὴν ἐπιτροπὴν καὶ θὰ ἐμπιστευθῆτε τὴν ἄλλην; Περιμένετε, μετὰ 4 ἢ 5 γενεάς, ὅταν θὰ μορφωθῶσι χαρακτῆρες εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε θὰ ἰδῆτε. Ὡς τότε πιθανὸν ν' ἀποκτήσητε μερικοὶ καὶ τὸ *Γνωθὶ σαυτὸν*, ὥστε νὰ μάθητε νὰ μὴ ἔχετε ὑπερβολικὰς ἀπαιτήσεις.

*

**

Τέλος ἡ Φιλίππα —οὕτως ἐκαλεῖτο— ἐγκατεστάθη εἰς τὸ σχολεῖον τῆς γειτονιάς, μαζὶ μὲ ἄλλας δύο βοηθοὺς τῆς. Πληθώρα διδασκαλισσῶν παντοῦ. Ὅσαι «ἔχουν τὰ μέσα» νὰ διορισθοῦν εἰς τὰς Ἀθήνας, καλῶς. Ἀνὰ 13 ἔαν ἔχη ἕκαστος ἐκ τῶν 13 Ἀττικαρχῶν νὰ προστατεύσῃ, λογαριάσατε· $13 \times 13 = 169$. Καὶ ἀπὸ ἄλλας ὀλίγας ἢ πολλὰς ἂν ἔχη ἕκαστος ἐκ τῶν οἰκειοτέρων τῶν Ὑπουργῶν, ἐκ τῶν ἐπαρχιωτῶν βουλευφόρων καὶ λοιπῶν ἰσχυρῶν νὰ συστήσῃ —μὲ ὅλους τοὺς φαινομένους δεσμοὺς καὶ τοὺς διαφόρους ἱεραρχικοὺς κρίκους τῶν ἐπιθεωρητῶν, τῶν ἐποπτικῶν συμβουλίων, κτλ.— ἐδῶ λείπουν καὶ οἱ δύο ὄροι τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, καὶ ποῦ νὰ εὕρωμεν τὸ γινόμενον;

Αἱ τρεῖς διδασκάλισσαι εἶχον εἰς ἓνα θαλαμίσκον τὴν τουαλέτα τους, τὶς μρουδιές καὶ τὰ καθρεφτάκια τους. Μέγα μέρος τοῦ καιροῦ τῶν ἐξώδευον νὰ σιάζωνται καὶ νὰ βεργολυγοῦν ἐντὸς τοῦ σχολείου. Ἰδίως εἰς τὴν τέχνην τῆς σεισουρίδος μεγάλως διέπρεπον καὶ αἱ τρεῖς. Ἡ τέχνη αὕτη ἐτελειοποιεῖτο ἐντὸς τοῦ μικροῦ παρθεναγωγείου, κ' ἐδιδάσκετο καθημερινῶς διὰ τοῦ παραδείγματος, τοῦ μᾶλλον τελεσιουργοῦ τρόπου τῆς διδασκαλίας, εἰς τὰς μικρὰς μαθητρίας.

Περὶ τούτου, ἄς μοι συγχωρηθῆ βραχεῖα παρέκβασις. Ἴδου τί μ' ἐπληροφόρησεν ἡ κυρα-Ρήνη, πεπειραμένη Ἀθηναία γερόντισσα, διὰ τὴν μικρὰν ψυχοκόρην τῆς, τὴν ὁποῖαν εἶχε πάρει νήπιον ἀπὸ τὸ Βρεφοκομεῖον, τὴν εἶχεν ἀναθρέψει καὶ τώρα θὰ ἦτο ὡς ἔνδεκα ἐτῶν, πρῶμιος, καὶ ἤδη μὲ στήθη σχηματιζόμενα.

— Πιστεύεις, χριστιανέ μου, εἶπε· μὰ τί κορίτσι εἶν' αὐτό; Τῆς εἶχα πεῖ νὰ μὴ σειέται· ἀπὸ τοσοδὰ κοριτσάκι ἄρχισε νὰ σειέται, φαντάσου! καὶ νὰ κάνῃ τσακίσματα. Μαθημένα γεννιῶνται τολοιπόν;

— Έ, ύστερα;

— Τῆς εἶπα νὰ μὴ σειέται· ἀπ' τὴν ὥρα ἐκείνη ποὺ τῆς τὸ εἶπα, αὐτὴ τώρα, ὡς νὰ τῆς εἶχα πεῖ τὸ ἐνάντιο, τόσο περισσότερο σειέται, καὶ σειέται, καὶ τὸ παρακάνει... Δὲν ξέρω τί νὰ πῶ κ' ἐγώ· καλύτερα νὰ μὴ τῆς τό 'χα πεῖ!

*
* *

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ φθινοπώρου, ἀφοῦ εἶχε διορισθῆ ἡ Φιλίππα, ἤρχοντο καθ' ἐκάστην κοράσια μὲ τοὺς κηδεμόνας των διὰ νὰ ἐγγραφῶσι. Ἦ συνάδελφός της, ἡ δευτεροβαθμία, παλαιὰ οὔσα, ἠθέλησε νὰ τῆς δείξη πῶς νὰ κάμνη τὰς ἐγγραφάς.

— Ξέρω ἐγώ! εἶπεν ἡ Φιλίππα, προσπαθοῦσα συγχρόνως νὰ κλέψῃ μὲ τὸ μάτι ἀπὸ τὰ περυσινὰ ἐγγραφα τοῦ Σχολείου, τὰ ὅποια ἦσαν ιδιόχειρα τῆς δευτεροβαθμίας.

Ἦ πρώτη μικρὰ μαθήτρια ἣτις ἐπαρουσιάσθη τῆς ἐμύρισε σκόρδα.

— Μπά! μυρίζεις... Νὰ μὴ τρῶς σκόρδα, ὅταν ἔρχεσαι στὸ Σχολεῖον.

Μία ἄλλη ἐρωτηθεῖσα ἀπήντησεν, ὅτι ὀνομάζεται Μαρούσα Σκυλοβοριά.

— Τί ἄσχημο ὄνομα! εἶπεν ἡ δασκάλισσα.

Μία τρίτη, καθὼς εἶχε πλησιάσει εἰς τὸ γραφεῖον, εἶπε, ὅτι ὁ πατὴρ της ἦτο ἀμαξάς.

— Μπά! μυρίζεις σταύλους! εἶπεν ἡ δασκάλα. Τί ἄσχημη μυρωδιά!

*
* *

Μίαν τῶν ἡμερῶν, εἰς τὴν καρδίαν τοῦ χειμῶνος, ἡ δασκάλισσα συνέβη νὰ χάσῃ τὴν χρυσὴν καδέναν τοῦ ὥρολογίου της.

Τί δυστύχημα! Ἦ ὑποψία ἔπεσεν εἰς τὰς μικρὰς μαθητριάς, εἰς ὅλην τὴν τάξιν. Κάποια ἀπ' αὐτὰς θὰ τὴν εἶχε κλέψει.

Ἦ δασκάλα, ἀφοῦ ἀπηύθυνε μικρὸν λογύδριον εἰς τὰ πτωχὰ κοράσια, καὶ τὰ συνεβούλευσε νὰ μὴ εἶναι κλέπτριαι κτλ., διέταξε ν' ἀδειάσουν ὅλον τὸ νερὸν τῆς στάμνας εἰς μικρὰν σκάφην, τὴν ὅποιαν εἶχε στείλει νὰ δανεισθοῦν ἀπὸ τὴν γείτονα πλύστραν.

Τὸ νερὸν ἦτο κρύον, παγωμένον. Διέταξε νὰ φέρουν τὴν σκάφην εἰς τὸ

μέσον, πρὸ τῆς δασκαλοκαθέδρας, εἶτα εἶπεν:

—Ὅρέξατε χεῖρας ὄλαι!

Αἱ μικραὶ ἤπλωσαν τὰ χεράκια τους.

—Ἐμβαπτίσατε ἤδη τὰς χεῖρας εἰς τὸ ὕδωρ.

Αἱ μαθήτραι ἐβούτηξαν τὰ χέρια μέσα εἰς τὸ κρῦον νερόν!

—Κρατήσατε ὄλαι τὰς χεῖρας ἐντός, εἶπεν ἡ δασκάλα· ὅποια ἀπὸ σᾶς ἀποσύρη πρώτη τὴν χεῖρα, ἐκείνη εἶναι ἡ κλέπτρια.

Δὲν ἤξεύρω πόσῃν ὥραν διήρκεσεν ἡ δοκιμασία. Νομίζω ὅτι πολλαὶ συγχρόνως ἠναγκάσθησαν ν' ἀποσύρουν τὰ τρυφερὰ παπουδιασμένα* χεράκια τους, καὶ ἡ ἔνοχος δὲν ἀνεκαλύφθη.

(1906)